

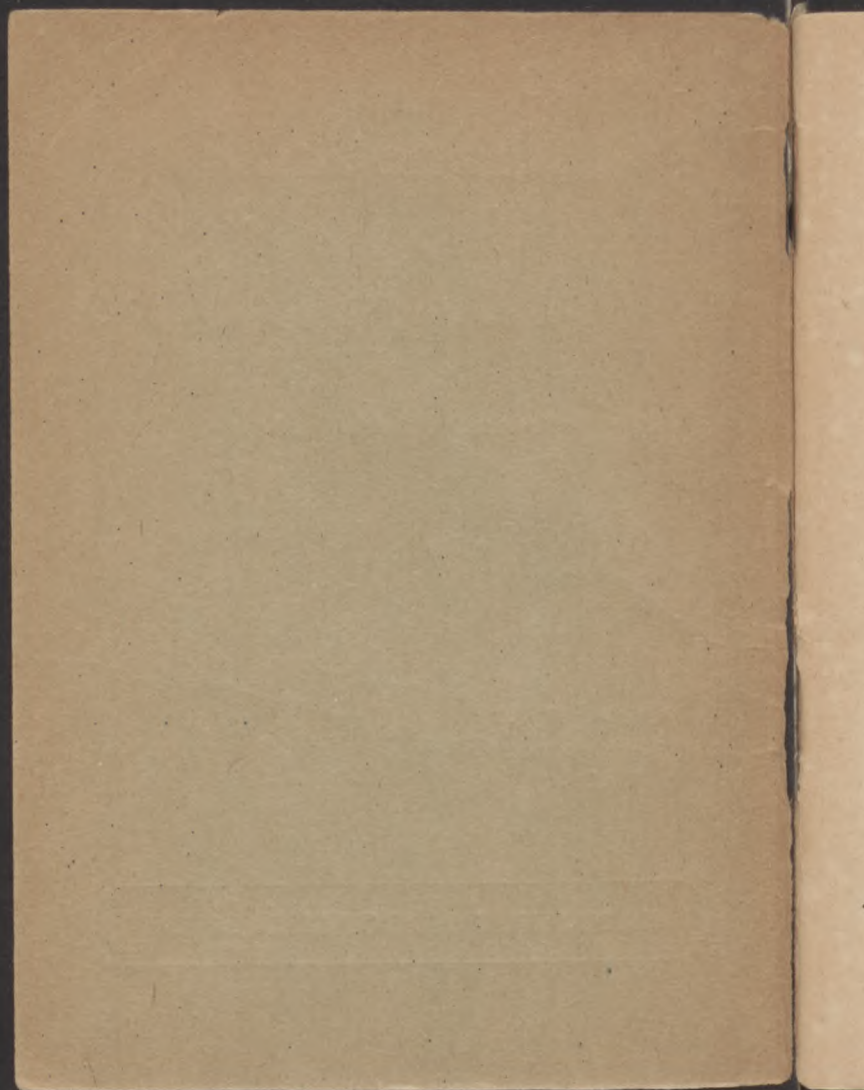
163993

MIKLÓSI JÚLIA

A VÁMOS

Színmű 1 felvonásban

KATOLIKUS MŰSORSZOLGÁLAT

A VÁMOS

Színmű egy felvonásban

RTA

V. S. G. YUNG-MILL

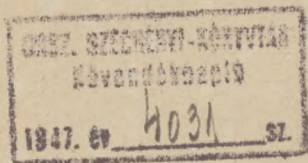
FORDÍTOTTA

MIKLÓSI JÚLIA

Kiadja a Katolikus Műsorszolgálat
az Ú Ember Jószínházzszolgálat keretében

COPYRIGHT BY KATOLIKUS MŰSORSZOLGÁLAT

BUDAPEST 1947

163993

Felelős kiadó: Magyar Ferenc

36830 — M. H. I. nyomdája. Felelős: Vézner Géza

Személyek:

Jézus

Lévi-Máté, a vámos

Alfeusné, Lévi anyja

Kafarnaumi százados

Az Inaszakadt

I. ifjú }
II. ifjú } az Inaszakadt testvérei
Leány }

Az Inaszakadt anyja

Királyi tiszt

Decurio

Ezron, Lévi szolgája

András }
Simon } Jézus tanítványai
Jakab }
János }

Ákáb, a fügeárus

Asszony a korsóval

Ennek kislánya

Szamariai férfi

I. kislány

II. kislány.

Színházakkal szemben kézirat.

Szín: Kafarnaum városának széle. A szín bal-
oldalán házfalrészletből előreugró előtető, amely-
nek a képbe benyúló eresze, két, hullóvakolatú
téглаoszlopon nyugszik. Ez alatt az előtető alatt
járnak be Lévi házába. Alján lapos kövekből ki-
rakott padló, amelyről egy vagy két kopott kő-
lépcsőn kell belépni a ház ajtajába. Az előtetőn
túl, a fenék előtt, virágzó, öreg olajfa hajlik be
a színpadképbe. Az olajfa alatt, szalmából és
zsákrongyokból összehordott hálóvackon alszik
a toprongyos, öreg Ezron.

Az olajfa mögött, sárga épület, vedlővako-
latú tűzfala látszik, amely balról szöveget alkot
Lévi házával, s jobbfelé haladva, a színpad ne-
gyedéig ér. E fal mögött húzódik a városka kép-
zeletbeli főutcája, amely ennél a házsaroknál ér
véget, s tovább, jobbra, immár a színpad jobb-
oldalán folytatódik. Az utcácska, valamint a
folytatását alkotó, városonkívüli országút tehát

részútosan szeli a színpadot. Az említett falsaroknál: facölöp, azon – nagy szög körül forgó – sorompóvég látszik. A sorompó másik vége, a színpad jobb, hátsó sarkában álló, villaalakú cölöpön nyugszik. Ahányszor kijön valaki a városból, vagy bemegy oda, ki kell nyitni a sorompót. Ilyenkor annak jobbvégét a fenék felől, a szín hosszanti tengelyébe hozzák előre, majd pedig visszaállítják zárt helyzetébe.

A fenékdíszlet – a forgócölöptől, illetve falvégtől jobbra – az utcácska túlsó házsorát mutatja. Ezek síma, apróablakú, lapostetejű házcskák.

A színpad jobbszélén, egészen elől: vastag fatörzs, s annak a képbe behajló lombja zárja a színt.

Mikor a függöny fölmegey, a sorompó nyitva, azaz a rivaldával párhuzamos állásban áll, szabad vége a jobboldali fatörzs hátsó oldalába vert – tehát a nézőtérről nem látható – szögre támasztva.

Verőfényes délelőtt, majd dél.

Madárfütty.

Történik Tiberius császár uralkodásának 16. évében, tavasszal, délelőtt, Kafarnaumban.

Ezron: (horkolva alszik a fa alatt.)

Asszony a korsóval: (amelyet a fején hoz, jön a városból a kisleánval) Mellettem maradj, kisleám, mert ez a vámos goromba, mérge ember, és mindenkire rákiabál. (Körül néz) Mi ez? Nyitva a sorompó? (Megfogja a kisleán kezét) Siessünk, fiacskám! (El jobbra.)

Szamariai férfi: (megmálházott számaral - kissebb színpadokon nagy batyu alatt görnyedezve - jön jobbról. Megáll. Pénzeszacskóját oldozgatva) Hé, vámos! (Kis szünet után) Nincs itt senki? (Gyorsan visszarejti pénzeszacskóját az inge nyílásába) Anál jobb. (Sietve el balra, a kőfal mögött húzódo utcácskába.)

Lévi: (35-40 éves férfi, hajadonfőt, mezitláb, saruit a kezében hozva, mérgeesen szalad ki a baloldali ház ajtaján, az előtető alá) Hát

persze! Megint alszik, és a sorompó: tárva!
(Az alvó Ezronhoz rohan, és fölrázza) Ezron!
Te nyomorult!

Ezron: (riadt ébredéssel) Ki az? Micsoda? Ó, te vagy, uram? Ne... nem aludtam ám!

Lévi: (talprarángatja) Hazudsz! Te, te keresztifára való! Ezért fizetlek, hitvány szolga, te?

Ezron: Uram, én... (fölláll és arcát védve a kezével, várja, hogy Lévi megüsse őt.)

Lévi: Már másodszor csíplek rajta, hogy alvással lopod ki a pénzt a zsebemből! A sorompó nyitva, az jön-megy át rajta vám nélkül, aki akar! Én fizethetem a drága vámbért a császárnak, harmincadátalányt a királynak, őrködöm egész nap meg féléjszaka, hogy senki se csússzon át fizetés nélkül, a virasztóm meg hajnaltól késő délelőttig tárva-nyitva hagyja a sorompót, mert ő alszik! No de majd meglátod, mit vonok én le a béredből!

Alfeusné: (idősebb asszony, kezében köcsöggel és mosogatóronggyal, megjelenik a kis előtető alatt) Mi ez már megint? Mi történt?

Lévi: (dühösen) Mi?... Az, ami ennél a rendetlen háznál mindennapos dolog! Ez a vén gazember Ezron, akinek mindjárt kicibálom a fülét... (cibálja is.)

Ezron: Jaj, uram! Kitéped! Ereszd el!

Lévi: (elereszti, s hadarva az anyja felé) ... akit csak azért fizetek, hogy hajnaltól kezdve, amikor magamnak is pihennem kell néhány órát, szemmel tartsa a sorompót, mondom, ez a haszontalan nyomorult, megint elalszik, s nekem Isten tudja hány szesztercius, drachma, vagy éppen stater csúszik ki a zsebemből! De most már torkig vagyok vele! Kilököm a hűtlen szolgát, hadd pusztuljon éhen! (Zárt helyzetbe állítja a sorompót) S így persze azt sem tudom, megjött-e a centurio az éjjel, holott fontos hírt várok tőle. (Fenyegeti Ezront) S ez is miattad, vén álomszuszék!

Ezron: (a fülét tapogatva kullog vissza a fa alá.)

Alfeuszné: (a köcsögöt törülgetve) Hát fáradt volt az öreg Ezron! Majd máskor jobban ügyel. Nyugodj meg, fiam!

Lévi: (dohogva) Persze: te megint véded, anyám! (Fölhúzza és szíjazni kezdi a saruit) Ezért megy ebben a házban minden balul. A virrasztóm hanyag, az anyám pedig jámbor, topogó asszony, aki mostanában ráadásul még naphosszat a zsinagóga körül is ténfereg, a názáreti ácslegény szájtató csődületében! Kilophatják a szemünket is!

Alfeusné: (megbántottan) Fiam! Lévi! Így beszélsz velem?

Lévi: (még mindig saruit szíjazva) Igenis: így! Mert így én megfeszülhetek a pénzkeresésben, mégsem megyek semmire. Maholnap egész Kafarnaum rajtam röhög, hogy a legjobb vámszedő-kapu birtokában is: koldusbotra jutok! Pedig te tudod legjobban, mennyi utánjárásba, megalázkodásba, hízelkedésbe, ravaszságba és megkenésbe került, míg megszereztem éppen ezt a vám-bérletet!

Alfeusné: Ne káromold az Istent, fiam! Hogy mondhatod, hogy koldusbotra jutsz mel-

lette? Otödéve a tied, s ma Kafarnaum
egyik leggazdagabb...

Lévi: (anyjához ugrik, hogy szájára tapassza a kezét) Csitt! (Riadtan néz körül. Fojtottan) Meggondolatlan asszony! Még világgá kiáltanád, hogy... Az ember még a saját házanépétől sincs biztonságban. (Hango- san) Egyébiránt arról nem beszélsz, hogy mibe került ez az ... izé. Hogy legalább tíz- szer jártam miatta Cezareában, ötször Ma- cherontében, amott a római császár hely- tartójánál, amitt a királyi palotában... és ahány római léhűtő csak lézeng Cezareá- ban, meg királyi tisztviselő Macheronté- ban: az mind, mind a markát tartotta elém! Ha behúnyom a szemem, még ma is égnek áll a hajam, mert csak markot, markokat, sóvár tenyereket látok! Ez az itteni híres ki- rályi tiszt úr meg éppen! Büszke lehet rá a gazdája: Herodes Antipas úr! Most is ez az átkozott állja az utamat, az északi kapu megszerzésében!

Alfeusné: Tudom, tudom, csak ne átkozódj azért!

Lévi: Miért? Azt is véded? Megfojtana egy kanál vízben! Eh, különben hagyjuk! Még az anyám sem viseli gondját a dolgainnak!

Alfeusné: Ó, te szegény, szegény, megszárdult fiam! Azért, hogy én nem tudok olyan szőrösszívű pénzcsiszár lenni, mint te? (Sóhajtván) Vigyázz, vigyázz, rosszvégre még evvel! S ha valakire ráférne, hogy megszívlelje éppen a názáreti vándor tanítását, teszem azt: a gazdagok kárhozataláról – hát rád valóban ráférne!

Lévi: (összehúzott szemmel) Mi... mi? Micsoda? (Gúnnyal) Hát – persze! A názáreti csavargó! Valóban itt az ideje, hogy akár Cezarea, akár Macheronte közibevágjon végre annak a népámításnak, amit ez a műhelykerülő ácslegény, immár Zabulon és Nef-tali egész földjén, galileaszerte művel!

Alfeusné: Népámítás? Te szerencsétlen! Egyetlen szavát se hallottad még és...

Lévi: (közbevág) Nem is akarom! De ti már mind megkergültetek! Három nap óta megbolon-

dult a város! És tódul utána Kána, Betsaida, Magdala, Korozain! Maholnap egész Szamaria és Júdea is idecsődül! Hm. És miért? Egy mezitlábás világbolondító, tudatlan halászok és sápítózó vénasszonyok újdonsült prófétája kedvéért?

Alfeusné: (fejét csóválva) Neked persze csak: mezitlábás csavargó, világgáment ácslegény.

Lévi: Az. Igenis: az! Minden érettfejű ember szerint az!

Alfeusné: És a tegnapi, meg a tegnapelőtti csodái? Éppen a te ádáz haragosodnak, a királyi tisztnek halódó kisleányával? Aki talpraállott abban a percben, amikor a Názáreti megmondotta? És Simon halász napának meggyógyítása?

Lévi: Lári-fári! Vénasszonyok meséje!

Alfeusné? Lári-fári? Az egész város látta, és ámul rajtuk! Száz lépésedbe kerül, s magad is meggyőződhetesz róluk!

Lévi: Majd éppen ilyesmire vesztegetem az időmet! Ugyet se vetek rá!

Alfeusné: (szomorúan) Lévi, Lévi! Megvert veled az Isten! Pudva, tapló van a szíved helyén!

Lévi: Hát aztán? Füttyölök rá! Szív! Phö! A fontos, hogy az eszem van a helyén!

Alfeusné: Meg a pénzeszacskód!

Lévi: Úgy van! És ez az élet veleje! Pénz! Sok pénz! S ha igaz: öt év múlva a kezemben lesz egész Galilea minden vámbérlete! (Szakállát morzsolgatva) Csak még ezt az itteni, döllyfös és pénzsóvár királyi tisztet tudjam valahogy olcsón megnyerni. Ha ez sikerül, akkor kezemben a többi vám is. Minden vámbérlet! (Hirtelen magára eszmél, s öszszerezzenve leskelődik körül) Azaz: mit mondtam? Örültség! (Ingerülten) Milyen ostoba locsogásokba viszel bele, anyám! (Hangosan, siránkozva) Az ember csak vesződik, s egyre nyomorultabb sorba merül! (Ráripakodik Ezronra) Mit hallgatódzol?

Mért nem alszol, mikor teheted! Kushadj
le a vackodra végre!

Ezron: (visszahúzódik a fekvőhelyére, s lehever.)

Alfeusné: (sóhajtván) A pénz... Hát mennyit
akarsz még belőle? Hiszen már az örültje
vagy.

Lévi: (anyjához lép. Halkan, de hévvel) Örültje?
Tévedsz! Az ura!

Alfeusné: És pokolra méggy vele. Elkárhozol.
Mert könnyebb a tevének a tű fokán át-
mennie, mint a gazdagnak a mennyek or-
szágába.

Lévi: (gúnnyal) Hm. Ezt is az ácslegény hirdeti?

Alfeusné: Csakugyan az. Vagy legalább is ilyen-
féléket. S bizony jobb volna már másra is
gondolnod, mint a pénzre. Van már földed,
házad, ismered a törvényt, a betűt... Ha
akarnád, lehetnél...

Lévi: Ugyan miért? (Kézmozdulattal a város felé)
Ezeknek a megbecsüléséért? Akiknek az
egész életük szemfényvesztés és képmuta-
tás? Akiknek a tisztátalan bűnös és a vámos

– egykutya? Akik ezt is, azt is féregnek nézik? Ki törődik itt a megbotlottakkal, meg a vámoossal? Pedig talán ezekben is volna még itt-ott jóra való indulat. Én is gondoltam valaha valami nagyra, szépre. Tudom, ez jár az eszedben.

Alfeusné: (bólogatva) Ez.

Lévi: Értsd meg, hogy az meghalt! Vértelen köd-kép volt! Éretlen, hevülő ifjú! Röhögők rajta, ha föltápászkodik az emlékezetemben és az írásokra és bölcsességre mutat. Röhögők! Vámos lettem, s ha a hátam mögött le is köpnek, röhögők rajtuk is, és mindenkin! Füttyülök a megbecsülésükre, s teszem az egyetlen okosat (dühös örömmel): harácsolom a pénzt!

Alfeusné: (megtörülgette a köcsögöt) És nem látsz miatta mást.

Lévi: (hévvel) Mit lássak? Érdemes mást is nézni? Ez az egyetlen dolog, aminek értelme van. A pénz! Az arany. Amivel kiforgatom a bőréből még a legdölyfösebb farizeust is.

Alfeusné: (megborzongva) Szörnyű vagy, fiam!
Borradok tőled.

Lévi: (győzelmesen) Te? (Eléje lép, s hirtelen el-
lángulással simogatja meg az anyja arcát)
Hiszen téged – szeretlek. Csak téged –
meg a pénzt. (Meglobbanva) De a többiek,
a hátam mögött köpködők, azok még hétrét
görnyednek egyszer előttem! Ez olyan bi-
zonyos, mint ahogy Lévi-Máté a nevem!
(Hirtelen oldalpillantással észreveszi, hogy
jobbról, két kis leányka érkezett a sorom-
póhoz) Hé! Állj! Állj! Mit visztek abban a
kosárban? (Odaütöget.)

I. kislány: (12–13 éves, kendővel letakart kosár
van a karján) Galambfiókákat. A Názáreti-
nek. Hálából.

II. kislány: (10 év körüli gyermek, szepegve hú-
zódik a nénjéhez) Mert tegnapelőtt meg-
gyógyította anyukát.

Alfeusné: (Lévihez) Hagyjad! Csak nem veszel
belőlük vámot?

Lévi: Miért ne? Különben, hátha más is van a

kosárban? Láttam én már furcsa dolgokat
– ártatlanabb motyóban is. (Kotorászik a
galambok között a kosárban.)

II. kislány: (elsírja magát) Ne-he bántsa...

Alfeusné: (feléjük siet) Nem engedem! (A kislá-
nyokhoz) Forduljatok vissza kicsikéim! Vi-
gyétek haza a galambjaitokat, a Názáreti
úgysem fogad el semmit a jóságáért. A
királyi tiszt ajándékát sem fogadta el, pedig
az két ezüstkancsót vitt neki. Hát csak
menjetez szépen haza!

Lévi: (abbahagyta a motozást) Jó, hát menjetez!

I. kislány: (betakarja a galambokat) De nekünk
oda kell mennünk!

Alfeusné: Ej, hiszen eléje se juttok! Annyian
vannak körülötte mindig, hogy hozzá se
lehet férni.

II. kislány: Anyuka azt mondotta, akármilyen
sokan vannak... Mert nagyon régóta beteg
volt... És a jó Názáreti csak a fejére tette a
kezét és már semmi baja sincs...

I., II. kislány: (átbújnak a sorompó alatt, s el a városba.)

Lévi: (gúnyosan legyint, majd egyszerre gondolkozóba esik, s izgatottan morzsolgatja a szakállát.)

Alfeusné: (a ház felé tart.)

Lévi: (tűnődve) Lehetetlen...

Alfeusné: (megáll) Micsoda? Csodái?

Lévi: (mint előbb) Képtelenség!

Alfeusné: (boszúsan) Hát eredj, lásd magad! Te itt kuporogsz a vámospadon, se látsz, se hallasz, holott csodák történnek körülötted, s a végén azt mondd – lehetetlen!

Lévi: (mérgesen) Nem az a lehetetlen! Gyógyulások? – Jó! Csodák? – Badarság, de – hagyján! – De hogy visszautasítja az ezüstikancsókat, hogy ingyen gyógyítana? Semmiért? Hát ilyet ne akarjatok velem elhíttetni!

Alfeusné: (elképedve áll előtte.)

Lévi: Miért bámulsz? Nem vagyok gyerek! Azt akarjátok elhitetni, hogy született olyan ember, aki minden haszon nélkül, pusztán jócselekedetként gyógyít, vigasztal, fárad másokért? Csak úgy? Semmiért? Ingyen? Hát minek néztek engem? (Megint egészen ösztönösen megpördül, s rákiált a sorompóhoz éppen odaért, jobbról jövő csoportra) Hé! Hé! Állj! (Odasiet.)

(I., II. ifjú, az inaszakadt ember anyja, valamint húga, hordozható nyoszolyán, verítékezve hozták vállukon az inaszakadtat. Megállanak a sorompó előtt.)

I. ifjú: Jó, jó, megértjük a halkabb szót is! Úgyse tudunk átröpülni a sorompón!

Az inaszakadt anyja: (ziháva) Inkább nyiss utat, jó ember, minél előbb! Messziről jövünk.

Lévi: (gyanakodva) Hm. Nem olyan egyszerű. Háttha valami más is lapul abban a nyoszolyában?

II. ifjú: (homlokát törölgetve, ingerülten) Elment az eszed, vámos?

Az inaszakadt anyja: Szerencsétlen! Az inaszakadt fiamat viszük a Názáreti elé, nem látod?

Lévi: (kedvetlenül nyitja a sorompót) Szóval, nincs semmi elvámolni valótok?

II. ifjú: (dühösen) Mi volna? Láthatod, hogy mi-ben járunk!

Az inaszakadt anyja: Hiszen ismerhetsz is!

Lévi: Tudom, tudom!. A magdalai alsó-tanyáról valók vagytok. A majoros felesége vagy. S legnagyobb fiad vagy húsz éve inaszakadt. (Megnyitotta a sorompót.)

Az inaszakadt anyja: Úgy, úgy. Azóta béna, szegény. S most hallottuk, hogy a jó Názáreti megint itt van Kafarnaumban, hát elviszszük hozzá.

Alfeuszné: Bizonyára meg is gyógyítja. Csak eléje jussatok. Mert mindig nagy sereg van körülötte.

I. ifjú: Hol találjuk?

Alfeusné: Vagy a zsinagógában, vagy pedig a
betsaidai Simon-halász napánál. Különben
azt is egyetlen szavával gyógyította meg
az este.

II. ifjú: De melyik az a ház?

Alfeusné: Ó, messziről meglátjátok, mindig cső-
dület van előtte!

Az inaszakadt anyja: (mialatt vállukra veszik a
nyoszolyát) Köszönjük, majd rátalálunk!
(Átmennek a sorompón és el a városba.)

Lévi: (visszaállítja zárt állásba a sorompót) Meg-
bomlott a világ! Kafarnaum lesz a vi-
lág közepe! Soha ilyet! Phö!... És ingyen!
De miért, mivégből cselekedné ezt – in-
gyen?

Alfeusné: (be akar menni a házba) Te ezt sose
érted meg, fiam.

Lévi: Nem. Mert ismerem az embereket. Ember
ilyet nem tesz. Vagy ha mégis tesz, akkor
valami hiba van az elméjében.

Alfeusné: (megáll) Értsd meg: szeretetből teszi
Jóságból! Irgalomból!

Lévi: Ne nevettes, anyám! Hiszen akkor legalábbis: prófétának kellene lennie!

Alfeusné: Az is! Legalábbis próféta!

Lévi: (legyintve halad a ház felé) Ugyan! Próféta? Az nem Názáretből jönne, s nem Betlehemben született volna. S nem ácsműhelyből indult volna világgá. (Más hangon) Tartsad szemmel a sorompót egy percre! (Be a házba, s onnét nyomban, kis fiókos asztalkával, s hozzávaló, támlanélküli széssel tér vissza. Ezeket leállítja az előtető alatt, hogy onnét árnyékból figyelhesse a sorompót.)

Alfeusné: (bemegy a házba.)

Lévi: (miközben rendezkedik és leül) Nem tudod, anyám, az a gaz Ákáb, a fügeárus: visszajött már Kánából?

Alfeusné hangja: Tegnap este a Názáretit hallgató gyülekezetben láttam.

Lévi: (leül az asztalka elé, előhúzza az inge elejéből a pénzeszacskóját, s az asztalkára önti belőle a pénzt) A Názáreti gyülekezeté-

ben? Ugyan! -- Azt hiszi a ravasz betyár, hogy sikerült becsapnia a hamis mérlegével. De utána mértem ám! Három font függével adott kevesebbet. Csak kerüljön eléem, tudom, kitaposom belőle azt a három font szárított függét. (Számolni kezdi a pénzét.)

I. és II. kislány: (sugárzó arccal, fölhevülve jön a városból.)

Lévi: (fölpillantva) No, ezek már jönnek is vissza!

Alfeusné hangja: (a házból) Kicsodák?

Lévi: A kislányok. Igazad volt, hogy eléje se jutnak.

I. és II. kislány: (átbújik a sorompó alatt.)

Alfeusné: (megjelenik az ajtóban) Ügye megmondottam, hogy hasztalan jártok!

I. kislány: (örömmel) Láttuk ám! Nagy sereg volt körülötte, de a jó Mester utat tágíttatott nekünk, magához hívott és...

II. kislány: ... megcsókolt bennünket!... Itt (Mutatja az arcocskáján.)

I. kislány: Hanem a galambokat visszaküldi. Azi mondotta, bocsássuk őket szabadon.

Alfeusné: Mit mondtam? Hát csak siessetek haza!

I. és II. kislány: (el jobbra.)

Lévi: (visszasöpri pénzét a zacskójába) Értihetetlen. (Föláll.)

Alfeusné: Mondom, hogy nem földi ember. Ezért aki látja: követi. Odahagyják mindenüket és mennek utána. A betsaidai halászok kivonták bárkáikat a partra, s megigézetten követik. És a betegek, akiket meggyógyított. Meg a megvetettek, akiket fölemelt... Ha rádpillantana, te is mennél utána.

Lévi: (kezében a pénzeszacskóval) En? (Kitörő nevetéssel) Éhéhén? Hát így ismersz? Agyalágyultnak tartasz? Neem, anyám! Tréfának is kerge! (Tovább nevet) No nézd, még a könnyeim is csurognak a nevetés-

től! Egyébiránt hogy gondolod: majd éppen énram vet szemet? A vámosra? Mi? Mihihi?... Hiszen ez annyi, mintha valami undok állatot dédelgetne! Vagy latrokat és szajhákat támogatna föl a sárból! Vámos és bűnös – ezeknél egyremegy! Neem, anyám! (Más hangon) Másnak még tréfából se mondj ilyet!! Mert még tréfának is boldog gondolat, hogy ennek a... ennek a – mondjuk hát: prófétának – vámoson akadhatna meg a szemé!

Alfeusné: Pedig akárhogy nevensz: a Názáreti igenis lehajlik a bűnösökhöz, bármily mélyre züllöttek is. (Bemegy a házba, de nyomban megjelenik az ajtóban, kiráz egy rongyot, s meglátja, hogy Ákáb, a fügeárus, félvállra vetett puttonnyal jön a városból a sorompóhoz) No, éppen itt a fügeárusod!

Lévi: (aki eddig háttal állott a sorompónak) Kapóra! (Halkan) Egyelőre úgy teszek, mintha nem tudnék a gázságáról. Kíváncsi vagyok, van-e pofája, újabb hamis méréshez?

Ákáb: (átbújik a sorompó alatt, s Lévi háta mögött leteszi puttonyát, és mélyen meghajlik) Bocsáss meg, uram – a múlt héten megcsaltalak.

Lévi: (megfordul) Á! Lehetetlen.

Ákáb: (alázatosan) De igen, uram. Hamisan mértem. Három font függével kevesebbet... Tudom, nem vetted észre, de – elkövettem. Bocsáss meg!

Lévi: (meglepetten) És te... te ezt – bevallod?

Ákáb: (bűnbánóan) Be, uram. S azért jöttem, hogy megtérítsem a kárt, sőt kétannyit adjak bocsánatodért és... megcsókoljam a kezedet.

Lévi: (elhárítva a keze után kapkodó ember igyekezetét, elképedve) Mi történt veled? Almodom?

Ákáb: Nem, uram. Ébren vagy. Nem csalog többé. (Zöld levelekkel letakart, fonott kosarat vesz ki a puttonyából, s átadja Alfeus-nénak.)

Lévi: De hiszen ez nagyon derék!

Alfeusné: (szótlan ámulattal veszi át a kosarat, s viszi be a házba.)

Ákáb: Ne dicsérj, uram, csak bocsáss meg...

Lévi: (össze csapja a kezét) Keresnem kell a szavakat... De hát hogyan... hogy te egyszerre...

Ákáb: A Názáreti a Názáretitől... Sietek is megint vissza...

Alfeusné: (visszaadja a kiürített kosarat) Meg is segít az Isten, Ákáb, majd meglátod.

Ákáb: (mélyen meghajol, félvállra veti a putont, átbújik a sorompó alatt, s el a városba.)

Lévi: (elgondolkozva, szakállát morzsolgatva áll) Hát ez mi volt? Hogy ez az ember, aki egész életében latorkodott, s még tegnapelőtt is a legarcátlanabb tolvaj volt... hm. De az is felette furcsa, hogy ez az ácslegény csakugyan szóbaáll ilyen országos hírű himpellérrel. Ha nem láttam volna az imént

ezt, sose hittem volna. Hm. Mit akarhat az az ember, hogy összeáll ilyen latrokkal?

Alfeusné: Amit mondtam. Lehajlik hozzájuk, s ha töredelmet mutatnak, megbocsátja a vétkeiket és...

Lévi: (megrándulva) Megbocsátja a vétkeiket? (Felháborodva) S ezt ki meri mondani? Akkor tébolyodott! Istennek tartja magát!

Alfeusné: Ha látnád, magad is megéreznéd rajta, hogy valóban Isten hatalmából cselekszik.

Lévi: De hiszen itt egyre cifrább dolgok sülnek ki róla!

Alfeusné: S akiknek megbocsát, nemcsak hogy megenyhülnek, hanem meg is vigasztalódnak.

Lévi: (mérgesen) Mit akarsz evvel mondani?

Alfeusné: Azt, hogy ha a Názáreti szavai nyomán, nem bocsátaná meg bűneiket az Isten maga is, akkor nem könnyebbülne meg legott, s nem vigasztalódnék meg a lelkük. Pedig nyomban látni rajtuk csodálatos megváltozásukat. A vezeklést és a megtérést.

Lévi: (hevesen, a pénzeszacskóval hadonászva)
Vagyis azt az ostobaságot akarod velem
elhitetni, hogy a ti híres ácslegényetek:
Isten! s nem veszítetek eszetekbe, hogy ak-
kor gyökerestől meg kellene változnia a
világnak, az emberiségnek, mindennek!
Aminek persze: nyoma sincs! A királyi tiszt
ádázul gyűlöl, a farizeusok aljasok, a gaz-
dagok szívtelenek, a vámos leköpött féreg,
a koldusok nyomorultak, s a tolvajok –
tolvajok!

Alfeusné: És – amit az imént láttál? A fügeárus?

Lévi: (gondolkozóba esik) Hm... (A fejét va-
karja) Ez csakugyan... (Hirtelen) Különben
majd... még, még ebből is kisülhet valami
egészen cifra dolog! De az az egy bizonyos,
hogy itt valami egészen dőre és lelkiismeret-
len játék folyik, amely már téged is elka-
pott! S bevesztek olyan maszlagot, hogy ez
a jámbor ácslegény, nemcsak hogy ingyen
gyógyít testi s lelki szenvedőket, s ráadásul
– holmi isteni helytartóként – még a vét-

keiket is megbocsátja, tehát legalább is félisten, hanem mindennek a tetejébe: az úgynevezett jók helyett, inkább a meg-rögzött bűnösöket öleli keblére! Hát tudod: itt megáll az ember esze! Ezek után már csak az van hátra, hogy még rám, a megvetett vámosra is kivesse a hálóját!

Alfeusné: (meghökken) Reád? Ámbár – lehet. Ő mindenkit szeret.

Lévi: (türelmetlenül) No – elég, anyám! Futóbolondnak már mégse tarts! Hiszen evvel azt mondod, hogy egyformán törődik a jámborokkal és bűnösökkel. A megbecsültekkel és leköpöttekkel!

Alfeusné: (vállat von) Gondolj, amit akarsz. De az bizonyos, hogy a legnagyobb szánsálgal a bűnösökhöz és megvetettekhez hajlik le. Meg is mondja: a bűnös ember megváltásáért és a megvetettek fölemeléseért jött e világra. Mert nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.

Lévi: (már csak legyint) Még csak ennyit: hogy ha mindez igaz volna, akkor az az ácslegény nem ember volna, hanem Isten, és ha igéit befogadnák, akkor új világgá változnék a világ. De mert Isten nem botorkál a földön, emez pedig itt járkál, tudjuk, hogy a názáreti ácsné szülte, szóval kétlábbon járó, közönséges ember, akár te, vagy én: így hát ez az egész dolog együgyű, ostoba lotyogás, amely nem ér meg annyit, hogy egyetlen, további szót is vesztegesek rá!

Alfeusné: (sóhajt, legyint, és befordul a házba.)

Lévi: (utánanéz, majd maga is az ajtó elé lép és megenyhülten szól be) Megszomorítottalak, anyám? Ne haragudj, no! De nem tudok erőszakot tenni a józan eszemen. (Más hangon) Egyébként aggaszt, hogy a centurio még mindig nem jött vissza Cezareából. Már tegnap este haza kellett volna érkeznie.

Alfeusné: (hangja) Mióta föntvagyok, nem jött.

Lévi: (visszaül a vámospadra. Izgatottan morzsolgatja a szakállát s mind mélyebb fõprengésbe esik.)

Decurio: (jön a városból, a római katonák öltözetében, de fegyver nélkül.) Hé, vámos! Utat!

Lévi: (meglátja, fölugrik, a legnagyobb szolgálatkészséggel rohan oda, hogy megnyissa a sorompót.) Ó, köszöntelek, vitéz! Mi járatban?

Decurio: A centuriónk asszonya nyugtalan. Már tegnap meg kellett volna érkeznie az úrnak Cezáreából. Eléje megyek a castrumig, onnét lelátok Magdaláig.

Lévi: (mialatt megnyitja a sorompót) Magam is aggódok miatta. (Tüntető figyelmességgel) Csak nem érte valami baj! Mentsen meg ilyesmitõl az Isten! Hiszen sohse volt még ily fenkölt és nemes centuriója a gyõzhetetlen cezareai légió itteni cohorsának, mint õ!

Decurio: (átjön a megnyitott sorompón) Igazad

van, vámos. Emberséges férfi, talpig római,
és az imperator legjobb katonája.

Lévi: (miközben lezárja a sorompót) Reméljük,
hogy valami egészen egyszerű oka van ké-
sésének.

Decurio: Pedig idehaza is rossz hír várja.

Lévi: Ó!

Decurio: Legkedvesebb szolgája, az öreg Pau-
lus... Alkalmasint szélütés. A jobbkeze és
jobb lába csak lóg.

Lévi: (fontoskodó részvétellel) És az orvos?

Decurio: Mind a három a vállát vonogatja. Azt
mondják: embertudomány nem segíthet
rajta.

Lévi: Talán majd az idő...

Decurio: (indul jobbra, majd hirtelen megáll, s
a távolba figyel) A centurio! De mi ez?
Gyalog? S magában?

Lévi: (kezében még mindig a pénzeszacskóval)
Igen, igen... Ó az! A multkor is, hogy Jeru-

zsálemből tért haza, lent hagyta lovát és kísérőit a castrumnál és gyalog jött fel az őrségről.

Decurio: (elsiet jobbra.)

Lévi: (gyorsan megnyitja a sorompót, átszalad balra, fölrázza Ezront) Ébredj! A centurio! S tisztességesen köszönj, mert különben...

Ezron: (álmosan föláll.)

Lévi: (az előtető alá üget és bekiált anyjához)
A centurio!

A kafarnaumi százados: (jön jobbról a Decurioval. Csak mellvért van rajta, sisakját, kardját és köpenyét a Decurio hozza) Holnap belovagolsz Magdalába, az ottani orvosokért. S ha azok se tudnak rajta segíteni, hát Jeruzsálem legtudósabb orvosait... (Meglátja a mélyen meghajló Lévit és Ezront) Köszöntelek, vámos!

Lévi: Ave, domine!

A kafarnauni százados: Neked jó hírt hozok, vámos! (Megáll.)

Lévi: (mohó örömmel) Igen? Igen?

A kafarnaumi százados: Kérésedhez híven, szó-
bahoztam a vicehelytartó előtt az északi
kapu vámbérletét. Nincs ellene kifogása,
ha a zsidó királyi hatóságok is téged aján-
lanak.

Lévi: (lekókad) Akkor – befellegzett az ügynek.
Vége.

A kafarnaumi százados: Miért?

Lévi: (legyintve) Annak kellene javasolnia, aki
a legnagyobb ellenségem. Éppen ezt sze-
rettem volna megkerülni. Ezért is kértem
pártfogásodat, uram. De hát így: reményte-
len. Mindenesetre nagyon köszönöm jósa-
godat. Igyekszem meghálálni még nagyobb
tisztelettel, és alázatos szolgálattal. (Meg-
hajol.)

A kafarnaumi százados: Ó! Sajnálom. De talán
majd idővel kitalálunk még valamit. (A
Decurióhoz.) Most azonban igyekezzünk!
(Átmennek a sorompón) Szóval, szegény jó
Paulus... (El a városba.)

Ezron: (visszaballag s lefekszik a vackára.)

Lévi: (nagyot sóhajt és – kezében a pénzeszacskóval – búsan zárja a sorompót. Már éppen a helyére illeszti, amikor a város utcájába figyelve, állvamarad, majd hátrál két lépést és összezsapja a kezeit.)

Az inaszakadt: (vállán a nyoszolyája összenyalábolt rúdjaival és hevedereivel, körülötte a szemeiknek hinni még mindig nem akaró házanépével, az öröm mérhetetlen izgalmaiban. Tántorogva jön.)

Az inaszakadt anyja: (kitárt karral ügyelve fia minden lépésére) Fiam! Édes fiam! Ilyen csodát!

I. ifjú: (mámorosan) Már százötven lépés!

II. ifjú: (az inaszakadt után kapva) Vigyázz! El-esik! Még gyöngö!

Az inaszakadt: (elhárítva a segítséget) Dehogy... csak... csak az öröm!

A leány: (égnek emelt karokkal) Megáldottál Isten! Megáldottál Isten! Megáldottál Isten!

(A sorompóhoz értek és zihálva állnak meg.)

Lévi: (hüledezve) Mi... mi... m-mi ez?

A lány: (etxázisban) Látod! A bátyám! Csoda!

Az inaszakadt anyja: Jár! Jár! A fiam jár!

II. ifjú: (kitárt karral a } Maga lábán! A bátyánk!

I. Ifjú: bátyjuk körül) } Ilyen csodát!

Lévi: (előtántorodik) Képtelenség... lehetetlen...

Az eszem bomlik? Vagy... a szemem hazudik...

Alfeusné:

Ezron:

(odarohannak)

Mi ez?

Ugye megmondtam!

Megmondtam!

Megmondtam!

Lévi: (kapkodva, hebegve nyitja a sorompót)
Űristen, hiszen ez... (Az inaszakadthoz tántorodik, s tapogatni kezdi) Ez az ember – ember! Ugyanaz... igen, te, te vagy, a magdalavölgyi majoros fia... a húsz éve mozdu-laflan...

I. ifjú: (hadarva) Nem tudtunk eléje jutni a soka-dalomtól! A háztetőről bocsátottuk alá a nyoszolyát, köteleken, és...

II. Ifjú: (az inaszakadthoz) Add ide az ágyrudakat, bátyám, hadd vigyem én!

Az inaszakadt: Nem! (Átszellemülten) Ő mondotta, hogy... magam vigyem! Azt mondotta: Bízzál, fiam, megbocsáttatnak a te vétkeid... Azután az írástudóknak mondott valamit, majd megint rámszólt: Kelj föl, vedd az ágyadat és – menj haza!

Alkeusné: (ujjongva) A Názáreti legnagyobb csodája!

Lévi: (földúlt lélekkel) Soha ilyen! Soha ilyen Izraelben!

Az inaszakadt: (áhitattal, fogadalomszerűen) Magam viszem hát! És körülhordom egész Galileában! Hogy lássák: milyen hatalmasat cselekedett velem az Úr új prófétája! (Indul jobbra.)

A lány:	{	Hála! Hála!	(követik az
I. Ifjú:		Áldassék minden lépése! inaszakadtai	
II. ifjú:		Nem ember! Isten!	s el jobbra.)

Az inaszakadt anyja: (visszafordul a város felé, s kitárt karra, extázisban) Áldott Kafar-

naum! Áldott Názáret! Áldott legyen az
anya, aki Istent szült a földnek! (Fordul és
zihálva indul a többiek után. Jobbra el.)

Lévi:
Ezron:
Alfeus felesége: } (megkövülten, s fölzaklatva
bámulnak utánuk.)

Alfeusné: (megérinti Lévi karját. Halkan) Lá-
tod?... Fiam...

Lévi: (megfordul, maga elé mered) Láttam...
Most hagyjál... Össze kell szednem az...
eszemet...

Alfeusné: (mint előbb) Ácslegény-e... a názáreti
ácslegény?

Lévi: (zihálva) Úgy látszik... más hatalmak is
vannak a... világban... Más és... nagyobb
hatalom. (Szünet után, de ugyanúgy) Va-
lami megmozdult – Izraelben... valami el-
indul innét...

Alfeusné: (a város felé fordul) Megyek hozzá!
(Két lépést tesz, majd hirtelen megáll s
hátraszól Lévihez) A királyi tiszt!

Lévi: (nem hallja, áll meredten.)

Alfeusné: (közelebb lép) A királyi tiszt! Nem hallod?

Lévi: (lélektelenül) Nem. Most nincs szemem... kígyókra és - férgekre...

Királyi tiszt: (jön balról, a farizeusok ruhájában. Megtorpan, nézi a mozdulatlan csoportot. Majd Lévihez lép, átöleli a vállát, s melegen) Barátom! Testvérem! Engedd, hogy ezután így szólítsalak!

Lévi: (mint akit villám ért, megperdül. Hirtelen hátralep, rámered, azután reszkető kézzel tapogatja meg a királyi tiszt vállát, karjait, majd hebegve, elfulladt hangon) Mit mondottál? Jól hallottam? Te, te mondottad ezt, uram? Nekem?

Királyi tiszt: (megindultan) Én... Lévi. És bocsáss meg, ha valaha vétettem ellened. Mert vétettem. De jóváteszem. Meggyógyult a fiam és követem a názareti Mester parancsát. Megkövetem minden egyes haragosomat. És - holnap bemegyek Macheron-

téba, majd Cezareába, hogy neked adják az északi vámot is...

Lévi: (sírástól elcsukló hangon) Uram! Uram!
(Meg akarja csókolni a királyi tiszt kezét)
Ez igaz? Vagy megzavarodtam?

Királyi tiszt: (elrántja a kezét, s megöleli a vámost) Semmi „no”!

Lévi: Testvér! Testvér? De hiszen én (kitörve)
– vámos vagyok!

Királyi tiszt: (mosolyogva) Tudom. És nyugodj meg, barátom. Amit pedig mondtam: úgy lesz.

Lévi: Ó, áldott! Áldott!

Királyi tiszt: (elbocsátva Lévit) Hát csak térj magadhoz; csillapodj le, és gondolj rám ezután – szeretettel!

Lévi: (utánanyúló karokkal, jobbában a pénzeszacskóval lép egyet) Köszöntelek... köszöntelek!

Királyi tiszt: (el balra a városba.)

Lévi: (dülöng és a fejét tapogatja) Megrendült a föld... megrendült a föld... Minden egészen más... A fügeárus... a magdalavölgyi majoros... meg: ez... (Felhördül) Mi történik itt? (Homlokához veri az ökleit, s hirtelen föleszmélve, a jobbjaiban szorongatott pénzeszacskóra esik a tekintete. Erre anyja felé perdül, s fölujjong) Anyám! Hallottad? Enyém az északi vám is! A korozaini-kapu vámja is! Megcsordul az aranypatak, anyám! s idefolyik, ide, ide, hozzám, a pénz, sok pénz! (Egyszerre elhallgat, s megint maga elé mered) Vagy – minek is?

Alfeusné: Valami – bajod van?

Lévi: (nem hallja, s tovább dörög) Hiszen meg-ingott a föld... képtelenségek válnak valósággá... új világ mozdul életre, minden kivetkőzik a régiből... vedlik, vedlik a kígyóbőr... emberek válnak a férgek... (mellet ütügetve fordul az anyja felé, s vadul) Mondd, mondd meg anyám: én, én még a régi vagyok? Az, aki reggel voltam? Lévi? A vámos?

Alfeusné: (rémülten lép hozzá) Igen! Csillapodj, az Istenért!

Lévi: (a hajába markolva nézi a pénzeszacskót) Már nem tudom ki vagyok. Ez a pénz azt mondja, hogy Lévi vagyok. Pedig talán már az én bőröm is – vedlik. Lévi bőre. A vámos bőre.

Alfeusné: (iszonyodva rázza meg Lévit) Fiam!

Lévi: (mint előbb) Furcsa! Mintha egyre kevesebb közöm volna Lévihez. Egyre kevesebb – az aranyhoz. S mintha az a másik én: Máté lépne ki belőlem... Máté... az ifjú... (Roskadozva vánszorog a vámosasztalkához, leereszkedik a padkára, s a keze öntudatlan ösztönösséggel markolássza a térdére támasztott pénzeszacskót.)

Ezron: (a város utcácskájába bámul, majd kitér valami közeledő menetnek.)

Alfeusné: (kezét tördelve, s Lévit fürkészve, az előtető alá jön.)

(Jézus, András, Simon, Jakab és János kíséretében jön a városból. Az Üdvözítő fensé-

ges, szelíd, fiatal férfi, a palesztinai szegényemberek barna ruhájában, de fedetlen, hosszú hajjal. Kalapja, a nyakába vett zsinóron, a hátára csúsztatva. Kezében vándorbot. Tanítványai bőrből való halászhálát viselnek, kezükben ugyancsak vándorbot, lábukon szíjas saru.)

Jézus: (megáll a sorompónál, lassan oldalt hajtja a fejét, s Lévire tekint.)

Lévi: (lassan föláll, előrehajol, s kezében a pénzeszacskóval, mindenről megfeledkezve, megigézetten mered az Üdvözítőre.)

Jézus: (hosszan, mosolyogva nézi a vámost, majd lágyan, végtelen szeretettel) Kövess – engem!

Lévi: (roskadozó léptekkel, görnyedten, de folyton Jézusra függesztett, ámuló tekintettel, indul az Úr felé. Mialatt feléje tántorog, keze – még a régi ösztön öntudatlanságával – szeme elé emeli a pénzeszacskóját, de a szeme már Krisztusé, tehát meg se látja azt, hanem előbb lassan, reszkető kézzel

visszaereszti a zacskót a combja mellé, majd egész testében megrezzenve, hirtelen kimeredő ujjakkal: földre ejti. A zacskó tartalma szétgurul, Lévi pedig, mintha valami szörnyű nyűgtől szabadult volna meg: egészen fölegyenesedve, merev, de már biztos lábakkal lép közelebb az Üdvözítőhöz. Leborul előtte, s két lépést még térdenállva s kitárt karokkal tesz meg feléje, azután föláll, és mélyen, boldogan fölsóhajt.)

Jézus: (alig rezzenő fejmozdulattal hívja tovább maga után, és elindul jobbra.)

János: (megérinti Lévi karját, s vele, valamint a többi tanítvánnyal együtt az Úr nyomába lép.)

Ezron: (tipródva bámul utánuk.)

Alfeusné: (boldog megrendültséggel fölzokog az égre.)

Függöny.

Az Igazság felszabadít titeket!

jelmondattal megjelent az

Új Ember Kiskönyvtára

Egyházunk és iskoláink (<i>Beresztóczy Miklós</i>)	1.50 Ft
Van Isten! (<i>Radó Polikárp</i>)	1.— „
Katolikus tanítás a tulajdonjogról (<i>Mihelics Vid</i>)	2.50 „
Van Lélek! (<i>Radó Polikárp</i>)	1.— „
Van másvilág! (<i>Radó Polikárp</i>)	1.— „
Van Krisztusunk! (<i>Tower Vilmos</i>)	1.50 „
Milyen az Isten? (<i>Szomor Tamás</i>)	1.— „

Megrendelhető :

az Új Ember kiadóhivatalánál, Budapest,

IV, Ferenciek-tere 7, I. emelet 1

